

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorum, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

I. De Peccato Originis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

I
DE PECCATO ORI-
GINIS.

QRTA est inter nonnullos Augustanae Confessionis Theologos controuersia de peccato Originali, quidam hoc proprie & reuera sit. Vna enim pars contendit (cum per lapsum Adæ, humana natura & essentia totaliter corrupta sit) quod nunc post lapsum hominis corrupta natura, substantia & essentia, aut certè præcipua & præstantissima pars ipsius essentia (anima, videlicet, rationalis in summo suo gradu, aut præcipuis potentijs) sit ipsum peccatū Originale, quod ideo vocetur peccatū Naturæ, vel personæ, quod non sit cogitatio, verbum, aut opus quoddam, sed ipsissima Natura: è qua, tanquam ex radice, omnia alia peccata orientur: eamq; ob causam affirmarunt, iam post lapsum, (quando quidem natura per peccatum corrupta est) nullum planè discrimen esse, inter hominis Naturam, substantiam, seu essentiam, & inter peccatum Originis.

Altera verò pars contrarium asseruit: Peccatum, videlicet, originale non esse ipsam hominis naturam, substantiam, aut essentiam, hoc est, ipsius hominis corpus & animam: (quæ hodie in nobis, etiã post lapsum, sunt manentq; Dei opus & creatura) sed malum illud originis esse aliquid in ipsa hominis natura, corpore, anima, omnibusq; viribus humanis: horrendam, videlicet, profundam, intimam atque verbis inexplicabilem humanæ naturæ corruptionem, ita, vt homo originali iustitia, cum qua initio creatus erat, penitus spoliatus careat, atq; (in rebus spiritualibus) ad bonum profus sit mortuus: ad omne verò malum totus

planè

planè sit conuersus, & vt propter hanc Naturæ corruptionem & inſitum ac innatum peccatum (quod in ipſa natura inſitum hæret) è corde humano omnis generis actualia peccata promanent. Discrimen itaq; retinendum eſſe affirmârunt, inter corrupti hominis naturam & eſſentiam, ſeu animam & corpus hominis, quæ in nobis etiam poſt lapſum ſunt Dei opus & creatura: & inter peccatum originale, quod eſt Diaboli opus, per quod Natura eſt deprauata.

Hæc diſceptatio de peccato originis non eſt certamen quoddam non neceſſarium, ſed maximi momenti. Cùm enim hæc doctrina iuxta verbi Dei analogiam rectè ac ſincerè proponitur, & ab omnibus cùm Pelagianis, tùm Manichæis erroribus ſeparatur, tunc (vt Apologia habet) beneficia Chriſti, & ſatisfactio, ſeu precioſiſſimum ipſius meritum, atq; operationes Spiritus ſancti gratuita rectius agnoſcuntur, & magis celebrantur, ac inſuper Deo gloria ſua tribuitur, quando opus Dei & creatura, in homine, à Diaboli opere (per quod natura corrupta eſt) rectè diſcernitur. Vt igitur hæc controuerſia piè, ſecundùm verbi Dei analogiam, explicetur, & ſincera doctrina de peccato Originis conſeruetur, ex illis, quorum ſuprà mentionem fecimus, ſcriptis, Theſin & Antitheſin, id eſt, ſinceram doctrinam, & falſam huic contrariam, in certa, eaq; breui capita colligemus.

I. Et primùm quidem conſtat, Chriſtianos non tantùm actualia delicta & tranſgreſſiones mandatorum Dei, peccata eſſe, agnoſcere & deſignare debere: ſed etiam, horrendum atq; abominabilem illum hæreditarium morbum, per quem tota natura corrupta eſt, in primis pro horribili peccato, & quidem pro principio & capite omnium peccatorum (è quo reliquæ tranſgreſſiones, tanquam è radice naſcantur, & quaſi è ſeaturigine promanent) omnino habendum eſſe. Et hoc ma-

um aliquando D. Lutherus Peccatum naturæ, item Peccatum Personæ appellare solet: vt significet, etiam si homo prorsus nihil mali cogitaret, loqueretur, aut ageret (quod sanè post primorum nostrorum parentum lapsum, in hac vita, humanæ naturæ est impossibile:) tamen nihilominus hominis Naturam & Personam esse Peccatricem, hoc est, Peccato Originali (quasi lepra quadam spirituali) prorsus & totaliter in membris etiam visceribus, & cordis recessibus profundissimis totam esse, coram Deo, infectam, venenatam & penitus corruptam, & propter hanc corruptionem, atque primorum nostrorum parentum lapsum natura aut persona hominis lege Dei accusatur & condemnatur: ita, vt natura filij iræ, mortis & damnationis mancipia simus, nisi beneficio meriti Christi ab his malis liberemur & seruemur.

Deinde etiam hoc extra controuersiam est positum (vt decimus nonus articulus Confessionis Augustanæ habet) quòd Deus non sit causa, creator vel autor peccati: sed quòd instinctu, opera & machinationibus Satanæ per vnum hominem peccatum (quod est Diaboli opus) in mundum intrauerit. Et hodie, etiam in hac naturæ corruptione, Deus non creat aut facit in nobis peccatum: sed vnà cum natura, quam Deus etiamnum in hominibus creat, & efficit, peccatum originale per carnalem conceptionem & natiuitatem à patre & matre (ex semine per peccatum corrupto) propagatur.

Præterea, quid & quantum sit hoc ingens hæreditarium malum, id nulla humana ratio indagare, aut agnoscere potest: sed vt Smalcaldici articuli loquuntur, ex scripturæ sacræ patefactione discendum & credendum est, id quod in Apologia breuiter his præcipuis capitibus comprehenditur.

Primò: quòd hoc hæreditarium malū sit culpa seu

II.

Rom. 5.
1. Iohan. 3.

III.

I.

Si

reatus

Rom. 5.

II.

reatus, quo fit, vt omnes, propter inobedientiam Adæ & Heuæ, in odio apud Deum, & natura filij iræ finius vt Apostolus testatur.

»

»

»

III.

Deinde, quòd sit per omnia totalis carentia, defectus seu priuatio concretæ in Paradiso iustitiæ originalis, seu imaginis Dei, ad quam homo initio, in veritate, sanctitate, atque iustitia creatus fuerat: & quòd simul etiam sit impotentia & ineptitudo, *à diuina*, & stupiditas, qua homo ad omnia diuina seu spiritualia sit prorsus ineptus. Verba Apologiæ latinæ sic habent: Descriptio peccati originalis detrahit naturam non renouatam, & dona, & vim seu facultatem & actum inchoandi, & efficiendi spiritualia.

II.

III.

Præterea, quòd peccatum Originale in humana natura non tantummodò sit eiusmodi totalis carentia seu defectus omnium bonorum in rebus spiritualibus ad Deum pertinentibus: sed quòd sit etiam, loci imaginis Dei amissæ in homine, intima, pessima, profundissima, (instar cuiusdam abyssi) inscrutabilis & ineffabilis corruptio totius naturæ, & omnium virium, in primis verò superiorum & principalium animæ facultatem, in mente, intellectu, corde, & voluntate. Itaque iam post lapsum homo hæreditario à parentibus accipit congenitam prauam vim, internam immundiciam cordis, prauas concupiscentias, & prauas inclinationes: ita, vt omnes naturam, talia corda, tales sensus & cogitationes ab Adamo, hæreditaria & naturali propagatione consequamur, quæ secundum summas suas vires, & iuxta lumen rationis, naturaliter è diametro cum Deo & summis ipsius mandatis pugnent, atque inimicitia sint aduersus Deum, præsertim quantum ad res diuinas & spirituales attinet. In alijs enim externis & huius mundi rebus, quæ rationi subiectæ sunt, relictum est homini adhuc aliquid intellectus, virium & facultatum: etsi hæc etiam miseræ reliquæ valde sunt

debi-

debiles: & quidem hæc ipsa quantulacunq; per mortuum illum hæreditarium veneno infecta sunt atque contaminata, vt coram Deo nullius momenti sint.

Pœnæ verò peccati Originalis, quas Deus filijs Adæ, ratione huius peccati, imposuit, hæ sunt; mors, æterna damnatio, & præter has, aliæ corporales, spirituales, temporales atque æternæ ærumnæ & miseriæ; tyrannis & dominium Satanæ, quòd videlicet humana natura regno Diaboli subiecta est, cui in miserissimam seruitutem tradita, captiua ab eo tenetur. Is certè multos magnos & sapientes homines in mundo horribilibus erroribus ac hæresibus & cæcitate multiplici fascinat & seducit, ac miseros mortales sæpè in varia & atrocia scelera præcipitat.

Hoc hæreditarium malum tantum, tamq; horrendum est, vt nullo alio modo, nisi propter solum Christum (in hominibus baptizatis & credentibus) coram Deo conteri, & condonari possit. Et quidem humana natura, quæ hoc malo peruersa, & tota corrupta est, aliter sanari non potest, nisi vt per Spiritum sanctum regeneretur & renouetur. Idque opus Spiritus sancti in hac vita tantummodò in nobis inchoatur: in altera demum vita absoluetur & perficietur.

Hæc capita de peccato originis, quæ hoc loco summarè tantum recitauimus, in commemoratis scriptis, quæ confessionem Christianæ nostræ doctrinæ complectuntur, copiosius explicantur.

Hæc verò doctrina sic asserenda, conseruanda, atque munienda est, vt in neutram partem, hoc est, neque ad Pelagianos neque ad Manichæos errores, declinet. Itaque (quanta fieri potest breuitate) etiam contraria de hoc articulo doctrina, quæ ab Ecclesijs nostris reprobatur & reijcitur, est recitanda.

Repudiantur igitur & reijciuntur veterum & recen-

IIII.

V.

tiorum Pelagianorum falsæ opiniones & dogmata vana: quòd peccatum originale sit tantum reus aut culpa, quæ ex aliena transgressione (absque vlla naturæ nostræ corruptione) sit contracta.

II.

Quòd prauæ concupiscentiæ non sint peccatum, sed conditiones quædam, aut concreatæ essentialis naturæ proprietates.

III.

Quòd defectus ille, & malum hæreditarium non sit propriè & verè coram Deo tale peccatum, propter quòd homo filius iræ & damnationis habeatur: cuius ratione sub tyrannide & regno Satanae ei sit preiudicium, nisi Christo inferatur, & per eum liberetur.

IIII.

Reprobantur etiam, & reijciuntur hi & similes Pelagiani errores: vt, Quòd natura etiam post lapsum, incorrupta, & quidem præcipuè, quò ad res spirituales, tota adhuc bona ac pura sit, & in suis naturalibus, hoc est, in potentijs & viribus suis naturalibus perfecta & integra sit. Aut, quòd peccatum originis tantum sit externus quidam, nullius propè momenti, neque, aut aspersa macula: aut corruptio tantum accidentium & qualitatum: cum qua & sub qua nihilominus natura suam bonitatem & vires, etiam in rebus spiritualibus, habeat & retineat. Vel, quòd Originale peccatum non sit defectus, spoliatio aut priuatio, sed tantummodò externum quoddam impedimentum spiritualium bonarum virium, perinde ac si magnæ illi succo illinitur, vbi non tollitur vis ipsius naturalis, sed tantummodò impeditur: Vel, quòd macula ista, tanquam macula à facie, aut color à pariete, facile abstergi possit.

V.

Reprobantur etiam, & reijciuntur hi & similes Pelagiani errores: vt, Quòd natura etiam post lapsum, incorrupta, & quidem præcipuè, quò ad res spirituales, tota adhuc bona ac pura sit, & in suis naturalibus, hoc est, in potentijs & viribus suis naturalibus perfecta & integra sit. Aut, quòd peccatum originis tantum sit externus quidam, nullius propè momenti, neque, aut aspersa macula: aut corruptio tantum accidentium & qualitatum: cum qua & sub qua nihilominus natura suam bonitatem & vires, etiam in rebus spiritualibus, habeat & retineat. Vel, quòd Originale peccatum non sit defectus, spoliatio aut priuatio, sed tantummodò externum quoddam impedimentum spiritualium bonarum virium, perinde ac si magnæ illi succo illinitur, vbi non tollitur vis ipsius naturalis, sed tantummodò impeditur: Vel, quòd macula ista, tanquam macula à facie, aut color à pariete, facile abstergi possit.

VI.

Reprobantur etiam, & reijciuntur hi & similes Pelagiani errores: vt, Quòd natura etiam post lapsum, incorrupta, & quidem præcipuè, quò ad res spirituales, tota adhuc bona ac pura sit, & in suis naturalibus, hoc est, in potentijs & viribus suis naturalibus perfecta & integra sit. Aut, quòd peccatum originis tantum sit externus quidam, nullius propè momenti, neque, aut aspersa macula: aut corruptio tantum accidentium & qualitatum: cum qua & sub qua nihilominus natura suam bonitatem & vires, etiam in rebus spiritualibus, habeat & retineat. Vel, quòd Originale peccatum non sit defectus, spoliatio aut priuatio, sed tantummodò externum quoddam impedimentum spiritualium bonarum virium, perinde ac si magnæ illi succo illinitur, vbi non tollitur vis ipsius naturalis, sed tantummodò impeditur: Vel, quòd macula ista, tanquam macula à facie, aut color à pariete, facile abstergi possit.

VII.

Repudiantur similiter & reijciuntur etiam ij, qui docent: naturam, ex lapsu humani generis, valde quidem debilitatam atque corruptam esse, non tamen prorsus omnem bonitatem (quò ad res diuinas & spirituales) amisisse. Et falsum esse contendunt, quòd

Eccle-

Ecclesiæ nostræ canunt : Per lapsum Adæ penitus humanam naturam & essentiam corruptam esse. Aiunt enim, hominem ex naturali natiuitate adhuc aliquid boni, quantulumcunq; etiam, & quàm minutulum, exiguum atq; tenue id sit, reliquum habere : capacitatem videlicet, aptitudinem, habilitatem, potentiam, & vires aliquas, in rebus spiritualibus aliquid inchoandi, operandi, aut cooperandi. Quòd verò ad externa, temporalia, & ad hunc mundum pertinentia negotia, quæ rationi subiecta sunt, attinet; de his in sequentibus articulis dicitur.

Hæc atque huius generis veritati contraria dogmata eam ob causam reprehenduntur & reijciuntur: quia verbo Domini docemur, quòd corrupta natura ex se, & suis viribus, in rebus spiritualibus & diuinis, nihil boni, & ne minimum quidem, utpote, vllas bonas cogitationes habeat. Neq; id modò: sed insuper etiam asserunt, quòd natura corrupta ex se, & viribus suis coram Deo nihil aliud, nisi peccare possit.

Vera autem hæc doctrina etiam ab altera parte contra Manichæorum errores probè munienda est. Quare hæc & similia alia falsa dogmata reijciuntur, vi: Quòd initio quidem humana natura bona & pura à Deo creata sit: verùm iam post lapsum, extrinsecus peccatum originale (tanquam quiddam essentiale) per Satanam in naturam infusum, & cum ea permixtum sit, quemadmodum venenum vino admiscetur.

Etsi enim in Adamo & Heua, natura initio pura, bona & sancta creata est; tamen per lapsum peccatum non eo modo ipsorum naturam inuasit, (vt Manichæi furenter dixerunt) quasi Satan aliquod malum substantiale creasset aut formasset, & illud cum natura ipsorum commiscuisset. Quin potius cum seductione Satanæ, per lapsum, iusto Dei iudicio (in pœnam hominum) iustitia concreata seu originalis amissa esset:

defectu illo, priuatione, seu spoliatione, & vulneratione (quorum malorum Satan causa est) humana natura, eo modo, quo supra diximus, peruersa & corrupta est: ut iam natura, una cum illo defectu & corruptione, ad omnes homines, qui naturali modo à parentibus concipiuntur & nascuntur, hereditario propagatur. Post lapsum enim iam humana natura non pura & bona primum creatur, & deinde demum per originis peccatum corrumpitur: sed in primo conceptionis nostrae momento, ipsum semen, ex quo homo formatur, peccato iam contaminatum & corruptum est. Et hoc originale peccatum non est quiddam, in natura vel extra naturam corrupti hominis per se subsistens: sed neque est hominis corrupti propria essentia, corpus aut anima, aut homo ipse. Neque etiam originale peccatum eo modo à corrupta per illud natura est discernendum, quasi ipsa natura coram Deo pura, bona, sancta, & incorrupta extaret: & tantum inhabitans in illa peccatum originis esset malum.

Neque ea sententia, quam Augustinus Manichaeis tribuit, vlla ratione probari potest: quod nimirum non homo ipse corruptus (ratione innati peccati originis) peccet: sed aliud quiddam & alienum in homine: & quod Deus per legem non ipsam Naturam (quatenus peccato corrupta est) sed tantum peccatum originale (quod sit in Natura) accuset atque damnet. Totum enim hominis Natura (ut supra in thesi seu assertione sinceræ doctrinae de peccato originali diximus) qualem naturali modo à parentibus generatur, corpore & anima, in omnibus viribus prorsus, tota extreme est peccatum originis corrupta & peruersa, quò ad bonitatem suam, veritatem, sanctitatem, & iustitiam: quae dotes in Paradiso Naturæ erant concreatæ. Non tamen penitus deleta, abolita, aut in aliam substantiam, genere aut specie diuersam, id est, quæ secundum

quam essentiam non sit similis nostræ naturæ, atque ita nobiscum non vnius essentiæ sit, transmutata est.

Et quidem propter hanc corruptionem tota hominis corrupta natura per legem accusatur & cõdemnatur; nisi peccatum propter Christum remittatur.

Lex autem naturam nostram non eam ob causam accusat & damnat, quòd homines simus, à Deo creati: sed ea de causa, quòd peccatores & mali simus. Neque eatenus lex naturam accusat & damnat, quatenus, etiã post lapsum, ea in nobis est opus & creatura Dei, sed propterea & eatenus, quòd per peccatum infecta & corrupta est.

Esti verò peccatum originale totam hominis Naturam, vt spirituale quoddam venenum & horribilis lepra (quemadmodum D. Lutherus loquitur) infecit & corrupit: ita quidem, vt iam in nostra Natura corrupta ad oculum nõ mōstrari possint distinctè hæc duo, ipsa natura sola, & originale peccatum solum: tamen non vnum & idem est, corrupta natura, seu substantia corrupti hominis, corpus & anima, aut homo ipse à Deo creatus: in quo originale peccatum habitat, (cuius ratione natura, substantia, totus deniq; homo corruptus est;) & t p s v m originale peccatum, quod in hominis natura aut essentia habitat, eamque corrumpit. Quemadmodum etiam in lepra corporali ipsum corpus leprosum, & lepra ipsa in corpore non sunt vnum & idem: si propriè & distinctè ea de re differere velimus. Discrimen igitur retinendum est, inter Naturam nostram, qualis à Deo creata est, hodieque conseruatur: in qua peccatum originale habitat: & inter ipsum peccatum originis, quod in Natura habitat. Hæc enim duo secundum S. scripturæ regulam distinctè considerari, doceri, & credi debent, & possunt.

Et quidè ad retinendum hoc discrimen mouemur,

Dent. 32.*Isa.* 45. 54.

64.

Aetor. 17.*Iob.* 10.*Apoc.* 4.*Psal.* 139.*Eccles.* 12.

virgemur atque cogimur præcipuis articulis Christianæ fidei nostræ. IN PRIMO enim articulo de creatione docet sacra scriptura: Deum non modo ante lapsum humanam naturam creasse: Verum etiam eandem, post lapsum, esse Dei opus & creaturam.

Manus tuæ (inquit Iob) fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu: & sic repente præcipitas me? Memento, quæso, quod sicut lutum fecerunt me, & in pulverem reduces me. Nonne sicut lac multasti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestijisti me, ossibus & nervis compegisti me, Vitam & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit spiritum meum.

Confiteor tibi (inquit David) quod mirabiliter formatus sum: mirabilia sunt opera tua, & anima mea cognoscit abundè. Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto, & substantia mea (id est, formatio mei, seu cum formarer) in inferioribus terræ. Imperfectum meum viderunt oculi tui: & in libro tuo omnes dies mei scripti sunt, qui adhuc futuri sunt, & nullus adhuc ex eis effert.

Et Ecclesiastæ Salomonis scriptum est, Revertetur pulvis in terram suam, unde erat: & Spiritus redibit ad eum, qui dedit illum.

Hæc scripturæ dicta luculenter testatur, quod Deus etiam post lapsum nihilominus sit hominis CREATOR: qui ipsius corpus & animam creet, itaque verum esse non potest, quod corruptus homo, sine omni discrimine, sit ipsum peccatum: aliàs consequeretur, Deum esse peccati creatorem, sicut etiam minor noster Catechismus in explicatione primi articuli, testatur, ubi ita scriptum est: Credo, quod Deus me creaverit, sicut & omnes alias creaturas: quodq; mihi animam & corpus, oculos, aures, & omnia membra, rationem & sensus omnes largitus sit, & adhuc conseruet. Et

in Ma-

in Maiore Catechismo hæc verba extant: Hoc sentio & credo: me esse Dei Creaturam: hoc est, mihi ab ipso donata esse, & semper conseruari corpus meum, animam, vitam, membra, tam minima, quam maxima, omnes sensus, totamq; meam rationem & intellectum, &c. Etiam si negari non possit, quòd ista creatura & opus Dei per peccatum horribiliter sint corrupta. Massa enim illa, ex qua hodie Deus hominem format & fingit, in Adamo corrupta & peruersa est: & ita hereditario modo in nos propagatur.

Et hoc loco omnes piæ mētes ineffabilem Dei bonitatem meritò agnoscere debent: quòd videlicet hanc penitus corruptam, peruersam, & peccato contaminatam massam Deus non statim à facie sua in æternum gehennæ incendium abijcit: sed quòd ex ea, quantumuis peccato horribiliter corrupta, format atq; fingit humanam naturam, quam hodie circumferimus, vt per vnigenitum dilectum Filium suum à peccato eam emundet, sanctificet, atq; saluam faciat.

Quare ex hoc primo fidei nostræ articulo clarissimè elucet discrimen, Originale enim peccatum non est à Deo: neque Deus est creator vel autor peccati. Nec originale peccatum est opus aut creatura Dei: sed est opus Diaboli.

Quòd si prorsus nulla differentia esset inter Naturam seu substantiam corporis atq; animæ nostræ: quæ per peccatum originis corrupta sunt: & inter ipsam peccatum originale, quod Naturam corrumpit: sequeretur alterutrum, videlicet, aut Deum (quippe huius naturæ nostræ creatorem) etiam ipsum peccatum originis creare & formare: id enim, hac ratione, ipsius opus & creatura esset: Aut certè conficeretur (cùm peccatum sit opus Diaboli) ipsum Satanam huius nostræ naturæ, corporis atq; animæ, creatoré, atq; ita naturam nostram, opus & creaturam Diaboli esse: si absq;

omni discrimine nostra corrupta natura ipsum peccatum esset. Vtrunq; autem absurdum primo fidei nostræ Christianæ articulo repugnat. Quapropter, ut opus & creatura Dei in homine, ab opere Diaboli discerni queat: asserimus, quòd homo corpus & animam habet, id habere eum beneficio creationis diuinæ: & quidem id ipsum Dei esse opus, quòd homo aliquid cogitare, loqui, agere, operari potest. In ipso enim viuimus, mouemur & sumus, inquit Apostolus. Quòd uerò Natura hominis corrupta est, quòd cogitationes, uerba & facta eius praua sunt: hoc originaliter & principaliter est opus Satanæ: qui per peccatum opus Dei in Adamo miserabiliter corrupit: quæ naturæ deprauatio inde in nos hæreditariò deriuata est.

Actor. 17.

IN SECUNDO fidei nostræ articulo, de redemptione, sacræ literæ luculenter testantur, quòd filius Dei humanam nostram naturam (sine peccato tamen) assumpsit: ita quidem, ut nobis, fratribus suis per omnia similis fieret: peccato excepto, ut Apostolus docet. Vnde omnes veteres orthodoxi dixerunt, Christum secundum assumptam humanam naturam nobis, fratribus suis, consubstantialem esse. Quia naturam, quæ (excepto peccato) eiusdem generis, speciei & substantiæ cum nostra est, assumpsit. Et contrariam sententiam ut hæresin manifestè damnarunt.

Heb. 2.

Iam si nullum esset discrimen inter hominis corrupti naturam seu substantiam, & inter peccatum originis, horum alterutrum consequeretur: aut Christum naturam nostram non assumpsisse: quandoquidem certum est, quòd peccatum non assumpsit: aut Christum assumpsisse etiam peccatum, cum naturam nostram assumpsit. Horum utrunq; sacræ scripturæ repugnat. Cùm igitur filius Dei naturam nostram humanam, non autem peccatū originale, assumpsit, manifestum est, quòd humana natura, etiam post lapsum,

& pec-

& peccatum originis, non sint vnum & idem: sed quòd
diligenter sint discernenda.

IN TERTIO articulo fidei nostræ Christianæ de
sanctificatione testatur sacra scriptura, quòd Deus ho-
minem à peccato abluat, emundet, sanctificet: & quòd *Matth. 1.*
Christus populum suum saluum faciat à peccatis eo-
rum. Ergo peccatum originis non potest esse ipsemet
homo. Deus enim hominem propter Christum in gra-
tiam recipit: peccatum autem in omnem æternita-
tem odit. Quare impium est, & auditu horrendum,
quòd peccatum originale in nomine sacrosanctæ Tri-
nitatis baptizetur, sanctificetur, & saluetur: & si quæ
sunt alia huius farinae prorsus paradoxa, quæ in scriptis
recentiorum Manichæorum leguntur. Et recitare no-
lumus, ne pias mentes offendamus.

QUARTO: In articulo de resurrectione scriptura
perpicue docet, quòd huius nostræ carnis, quam cir-
cumferimus, substantia (sed tamen à peccato munda-
ta) sit resurrectura: & quòd in vita æterna eam ipsam
animam (sed peccato non contaminatam) habituri, &
retenturi simus.

Iam si nulla prorsus esset differentia, inter corpus &
animam nostram corruptam, & inter peccatum origi-
nale, rursus duo absurda, quæ cum hoc articulo è dia-
metro pugnant, consequerentur. Aut, videlicet, hanc
carnem in die nouissimo non resurrecturam: & nos in
altero illo seculo, non has corporis & animæ nostræ
substantias, sed aliam substantiam, siue aliam animam
habituros: cum constet, nos tum ab omni peccato fo-
re mundos. Aut, quòd etiam peccatum in nouissimo
die resurrecturum, & in vita illa æterna, in electis futu-
rum & mansurum sit.

Ex his omnibus luce meridiana clarius est, hanc Ma-
nichæorum doctrinam, & omnes opiniones, quæ ex
ea dependent & consequuntur, rejici oportere t.

cum,

cum, videlicet, asseritur, quod peccatum originale sit hominis corrupti natura, substantia, essentia, corpus & anima ipsa, adeo vt nullum prorsus sit discrimen, inter corruptam nostram naturam, substantiam & essentiam, & inter peccatum originis. Præcipui enim articuli fidei nostræ Christianæ magnas grauissimasq; causas adferunt, quare differentia inter naturam seu substantiam hominis (per peccatum corrupti) & inter ipsum peccatum, (quo homo corruptus est) constituenda & retinenda sit. Et hæc sufficere existimamus ad simplicem declarationem doctrinæ sinceræ, & falsæ contrariæ (in thesi & antithesi) de hac controuersia: quantum ad principale ipsius statum attinet: hoc quidem loco, vbi non copiosè & argutè disputatur, sed certis quibusdam articulis tantum præcipua capita tractanda sunt.

Quod verò ad vocabula & Phrases attinet, vtilissimum est & tutissimum, vt forma sanorum verborum (quibus in hoc articulo explicando sacræ literæ & supra commemorata scripta publica & recepta vtuntur) vsurpetur & retineatur.

Sed & æquiuationes vocabulorum ad cauendas λογμαχίας, diligenter & disertè sunt explicandæ. Verbi gratia: cum dicitur: Deus creat hominum naturam: per vocabulum (Naturæ) intelligitur ipsa substantia, corpus & anima hominis. Sæpe autem proprietas aut conditio alicuius rei (tam in bonam, quam in malam partem) vocatur eius rei natura, vt cum dicitur: Serpentis natura est icere & veneno inficere (ibi exprimitur non serpentis substantia, sed malitia.) In hac sententia D. Lutherus vtitur vocabulo Naturæ, cum dicit, peccatum, & peccare esse corrupti hominis naturam.

Sic igitur peccatum originale propriè significat profundissimam illam naturæ nostræ corruptionem:

quemad-

quemadmodum ea in articulis Smalcaldicis describitur. Interdum etiam concretum seu subiectum, hoc est, hominem ipsum, cum corpore & anima, in quo peccatum est, & infixum hæret, simul complectimur: idque eam ob causam, quod totus homo peccato corruptus, veneno infectus, & foetidissima lue originalis peccati contaminatus sit. In hanc sententiam loquitur D. Lutherus, cum inquit: Tua natiuitas, tua natura, tota tua substantia est peccatum, hoc est, peccatrix, seu peccato polluta & impurissima.

Et cum Lutherus utitur hisce vocabulis: Peccatum naturæ, peccatum personæ, peccatum substantiale aut essenziale: satis ipse mentem suam declarat, quod hoc velit: non tantum hominis sermones, cogitationes, & opera esse peccata: sed totam hominis naturam, personam & substantiam hominis per originale peccatum prorsus & omnino esse deprauata & totaliter corrupta.

Quod verò ad Latina vocabula, Substantiæ & Accidentis attinet, in publicis concionibus coram simplice plebe (quæ horum vocabulorum significationem & vim non tenet) ab ijs abstinendum censemus: ut ea in re piæ & sanctæ simplicitatis Ecclesiæ ratio habeatur. Cum autem viri docti, vel inter se, vel cum alijs (quibus hæc vocabula non sunt ignota) differentes, ijs in hoc negotio utuntur, tum immediatam hanc distinctionem ponunt: quod omne, quidquid est, aut substantia sit, aut accidens, quod non per se subsistit, sed in aliqua substantia est, & ab ea discerni potest. Et sequuntur ea in re viri eruditi exemplum Eusebij, Ambrosij, imprimis Augustini, Cyrilli, Basilij aliorumque principiorum Ecclesiæ doctorum: qui cogente necessitate, in explicatione articuli de peccato originis, hisce vocabulis in genuina sua sententia contra hæreticos sunt vsi.

Et

Et cum sit indubitatum certissimumq; axioma in re Theologica, quod omnis substantia (quatenus est substantia) aut sit Deus ipse, aut opus & creatura Dei: Augustinus in multis suis scriptis contra Manichæos (quemadmodum & reliqui sinceri Ecclesiæ doctores) rem diligentissimè expendit: & propositionem hanc (peccatum originis est substantia vel natura) magno zelo reiecit atq; damnauit. Et post eum etiam omnes eruditi & intelligentes semper senserunt, quicquid non per se subsistit, nec est pars alterius per se subsistentis essentiæ, sed in alio est mutabiliter, id substantiam non esse, id est, quiddam per se subsistens, sed accidens, quod aliunde accidit. Et Augustinus constanter in hanc sententiam loqui solet: peccatum originale non est ipsa natura, sed accidens vitium in natura. Et hoc ipso modo etiam nostro seculo in scholis & Ecclesijs nostris (iuxta regulas Dialecticæ) ante motam hanc controversiam liberè, & sine vlla hæreseos suspitione locuti sunt viri docti, neq; eam ob causam vel à D. Lutero, vel ab ullo alio sincero doctore Euangelicarum Ecclesiarum unquam sunt reprehensi.

Cum igitur hæc sit immota veritas, quod quicquid est, id aut substantia sit, aut accidens, hoc est, vel per se subsistens quiddam, vel quod aliunde accidit, & in substantia hæret, quemadmodum paulò antè testimonio Ecclesiasticorum scriptorum docuimus & demonstrauimus: neq; ea de re quisquam, qui est sanæ mentis, dubitauerit: profectò necessariò fatendum est, neq; effugio ulli locus est: si quis quærat, an peccatum sit substantia, id est, res quædam per se subsistens, & non in alio, an verò accidens, hoc est, res non per se subsistens, sed in alio inhærens, quod simpliciter, categoricè, & rotundè respondendum ac fatendum sit, Peccatum non esse substantiam, sed accidens.

Quare Ecclesiæ Dei (ad constituendam firmam pa-

cem-

em, quò ad hanc controuersiam) non consulitur, sed illud magis fouentur & confirmantur, si Ecclesiæ ministri in dubio relinquuntur, an peccatum originale substantia sit, an verò accidens: & an illud rectè & propriè substantia vel accidens nominetur.

Quo propter si controuersiam hanc (plenam certè offensionis & detrimenti) solidè componere velimus, necessarium est, vt vnusquisq; de hoc negotio rectè erudiatur.

Quando autem præterea quæritur, quale nam Accidens sit peccatum originis: hæc iam alia est quæstio. Huius quæstionis declarationem veram nullus Philosophus, nullus Papista, nullus Sophista, imò nulla humana ratio (quæ etiam acutissimi sit iudicij) proferre potest: sed eius explicatio è sola sacra scriptura est spectanda. Ea verò testatur, quòd peccatum originale sit ineffabile malum, & tanta humanæ naturæ corruptio, quæ in naturâ, omnibusq; eius viribus tam internis quam externis, nihil sinceri, nihil boni reliquerit, sed omnia penitus deprauarit: ita quidem certè, vt homo, ratione peccati originalis, coram Deo verè & spiritualiter ad bonum cum omnibus viribus suis, planè sit emortuus.

Hac facta explicatione, per vocabulum Accidentis, peccatum originis haudquaquam extenuatur: cum videlicet illud iuxta verbi Dei analogiam ita declaratur, quemadmodum D. Lutherus in latino suo commentario in caput tertium Geneseos contra extenuationem peccati originalis magno zelo differuit. Vocabulum autem accidentis in hunc tantum finem vsurpatur, vt discrimen inter opus Dei (quod est nostra natura, etiam corrupta) & inter Diaboli opus (quod est peccatum in opere Dei in hærens, eius videlicet operis intima & ineffabilis corruptio) monstretur.

Et sane D. Lutherus ipse in hoc negotio vsus est

voca-

vocabulo accidentis, quemadmodum etiam, Qualitatis: neque eas voces reiecit. Interim tamen singulari diligētia & magno zelo declaravit, & inculcauit, quam horribilis sit qualitas & accidens: per quod humana natura non tantum contaminata, aut impura facta, verum etiam adeo in vniuersum corrupta est, vt nihil finceri, nihil sani prorsus in ea sit relictum. Sic enim verba eius in explicatione Psalmi nonagesimi habent. Siue igitur peccatum originis QUALITATEM, siue MORBVM vocauerimus, profecto extremum malum est, non solum pari æternam iram & mortem, sed ne agnoscere quidem, quæ pateris. Et in commentario super tertium caput Genesios inquit: Qui isto veneno peccati originis à planta pedis, vsq; ad verticem infecti sumus: siquidem in natura adhuc integra hæc accidēre, &c.

II.

DE LIBERO ARBITRIO,
SIVE DE VIRIBVS

HVMANIS.

QVM de libero arbitrio, seu viribus humanis non modò inter nos & Pontificios hæctenus controuersum fuerit: verum etiam ea de re quidam Augustanæ Confessionis Theologi disceptarint; primùm omnium, quinam controuersie huius, inter Augustanæ Confessionis Theologos, status fuerit, perspicuè docebimus.

Quandoquidem homo, ratione liberi sui arbitrij, in quatuor, & quidem valde diuersis statibus, considerari potest: iam non quæritur, quale fuerit ipsius arbitrium ANTE LAPSUM: aut quale id sit, post lapsum, ante hominis conuersionē, IN REBUS EXTERNIS,

quæ